

1 versija: 2025 m. birželio 26 d.

NEOLAIa mokslinių tyrimų strategija

1. Santrauka

NEOLAIa mokslinių tyrimų strategija (NRF) yra bendra struktūra, skirta tvirtam ir tvariam NEOLAIa universitetų partnerių bendradarbiavimui mokslinių tyrimų srityje kurti. Ji pagrįsta pagrindinėmis vertybėmis ir remia platesnius Aljanso tikslus.

Pagrindiniai tikslai:

- Skatinti ilgalaikį tarpdisciplininį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje Aljanse.
- Skatinti bendras vertybes, susijusias su akademinė laisve, įtrauktimi ir įvairove, regioniniu aktualumu ir atviru mokslu.
- Suderinti mokslinių tyrimų veiklą su NEOLAIa strateginiais ramsčiais: skaitmenine transformacija, įvairove ir įtrauktimi bei mobilumu.

Pagrindiniai principai:

- Pagarba akademinė laisvei ir institucinei autonomijai.
- Įsipareigojimas laikytis etikos standartų ir atsakingos mokslinių tyrimų praktikos.
- Parama pradedantiems tyrėjams (angl. Early-Stage Researchers, ESR) ir akademinės karjeros plėtrai.
- Aplinkos tvarumo ir skaitmeninių inovacijų integravimas.

Pagrindiniai punktai:

- Strateginė integracija
 - Iki 2026 m. kiekvienas universitetas partneris turi įtraukti NEOLAIa mokslinių tyrimų sistemą (NRF) į bent vieną iš savo strateginių dokumentų (pvz., mokslinių tyrimų strategiją ar plėtros planą), atspindint institucinį suderinamumą ir kartu gerbiant autonomiją.
- Pradinio finansavimo iniciatyvos
 - 2024-2027 m. visame Aljanse turi būti pradėti mažiausiai 45 pradinio finansavimo mokslinių tyrimų projektai, iš kurių kiekvienas universitetas bendrai finansuos bent

penkis, kad būtų skatinamas bendradarbiavimas inovacijų srityje ir didinamas išorės dotacijų potencialas.

- Bendri mokslinių tyrimų ištekliai
 - Iki 2027 m. NEOLAIa partneriai turėtų bendrai naudotis bent dešimčia pagrindinių mokslinių tyrimų išteklių (pvz., patalpomis, įranga, duomenimis), kad būtų skatinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir tyrėjų judumas.
- Mokslinių tyrimų sinergija ir naujas bendradarbiavimas
 - Naudojantis mokslinių tyrimų sinergijos žemėlapiu, iki 2027 m. turi būti užmegzta ne mažiau kaip dešimt naujų bendradarbiavimo ryšių, remiamų mobilumo schemomis, ekspertų grupėmis ir infrastruktūros žemėlapiams, siekiant didinti integraciją ir mažinti dubliavimąsi.
- Bendro finansavimo paraiškos
 - Iki 2027 m. pateikti dešimt bendrų mokslinių tyrimų finansavimo paraiškų, paremtų ekspertų paramos grupėmis, bendromis žiniomis apie infrastruktūrą ir bendro vystymo pastangomis, įtraukiant regioninius suinteresuotuosius subjektus.
- HRS4R apdovanojimų įgyvendinimas
 - Iki 2027 m. bent šeši NEOLAIa partneriai turėtų turėti arba aktyviai siekti Žmogiškųjų išteklių strategijos tyrėjams (HRS4R) apdovanojimo, skatinančio etišką, įtraukią ir palankią mokslinių tyrimų aplinką.
- Pagalbinio mokslinių tyrimų personalo mobilumas
 - Siekiant skatinti keitimąsi žiniomis, profesinį tobulėjimą ir glaudesnę administracinį bendradarbiavimą, 2024-2027 m. turi būti sudarytos palankesnės sąlygos šešiasdešimčiai mokslinių tyrimų pagalbinio personalo mobilumo galimybių.
- Parama pradedantiesiems tyrėjams
 - Iki 2027 m. turi būti surengta ne mažiau kaip 12 internetinių ESR seminarų, dvi mentorystės programos, o kiekvienoje institucijoje turi dalyvauti ne mažiau kaip du ESR iš kiekvienos institucijos, kad būtų remiamas tyrėjų tobulėjimas ir bendruomenės kūrimas.
- Regioninis suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimas

- Pasitelkiant Living Lab Hub", iki 2027 m. inicijuoti dešimt bendrų mokslinių tyrimų bendradarbiavimo projektų su regioninėmis suinteresuotosiomis šalimis, stiprinant vietinį dalyvavimą ir į poveikį orientuotas inovacijas visuose NEOLAIa regionuose.

NRF yra ir strateginis vadovas, ir bendradarbiavimo įsipareigojimas, leidžiantis NEOLAIa kurti į ateitį žvelgiančią, įtraukią ir paveikią mokslinių tyrimų bendruomenę.

2. Įvadas

NEOLAIa mokslinių tyrimų sistemos (NRF) pagrindinis tikslas - skatinti ilgalaikį ir tvarų bendradarbiavimą NEOLAIa aljanso (toliau - aljansas) mokslinių tyrimų srityje. Šis bendradarbiavimas apima ne tik konkrečius mokslinių tyrimų projektus, bet ir tvirtų mokslinių tyrimų pagalbinio personalo tinklų kūrimą. NRF tikslas - užmegzti Aljanso pagrindu grindžiamą mokslinių tyrimų bendradarbiavimą, kuris atitiktų NEOLAIa tikslus, pavyzdžiui, apimtų NEOLAIa ramsčius: skaitmeninę transformaciją, įtrauktį ir įvairovę bei didesnę judumą, kaip nurodyta dotacijos susitarime (GA). Kartu svarbu pabrėžti, kad pagarba akademinėi laisvei yra labai svarbi šiai strategijai, nes ji grindžia tyrėjų ir institucijų savarankiškumą vykdyti tyrimus, dalytis žiniomis ir dalyvauti atviraime, kritiškame dialoge, taip užtikrinant, kad bendradarbiavimas Aljanse išliktų intelektualiai nepriklausomas, novatoriškas ir atitiktų pagrindines demokratines vertybes, kurių siekia NEOLAIa.

NRF bus pagrindas plėtoti Aljanso mokslinius tyrimus per visą NEOLAIa projekto laikotarpį nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Šią pirmąją NRF versiją numatyta baigti rengti iki 2025 m. birželio 30 d., kaip svarbiausią NEOLAIa projekto etapą (21 orientyras), ir ją planuojama atnaujinti 2026 m. gruodžio 31 d. (22 orientyras), ketinant galutinai atnaujinti projekto pabaigoje ir taip padėti Aljansui į ateitį orientuotai plėtoti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje (23 orientyras). NRF turėtų būti prieinamas visomis oficialiomis Aljanso narių vartojamomis kalbomis.

Likusios NRF dalies struktūra yra tokia: 3 skirsnyje "Pagrindai" išdėstyti pagrindiniai elementai, kuriais grindžiamas bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje plėtojimas NEOLAIa aljanse. 4 skirsnyje "Rezultatai" nustatomi bendrų mokslinių tyrimų kūrimo būdai.

3. Fondas

Šiame skirsnyje išskiriami pagrindiniai elementai, kuriais NEOLAIa ketina grįsti mokslinių tyrimų plėtrą ir kuriuos Aljanso nariai bendrai įvardijo kaip pagrindą, padėsiantį kurti veiksmingą regioninį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje. Šie elementai aptariami GA ir toliau plėtojami tolesniame tekste. Aljansui svarbūs šie pagrindiniai elementai, kuriuos jis įvardijo kaip svarbius savo kolektyvinei mokslinių tyrimų veiklai: akademinės karjeros plėtra, akademinė laisvė ir nepriklausomybė, įvairovė ir įtrauktis, ekologiška ir skaitmeninė Europa, mobilumas ir akademiniai mainai, atvirasis mokslas, regioninė svarba ir mokslinių tyrimų etika.

Akademinė laisvė ir nepriklausomybė

Aljansas yra tvirtai įsipareigojęs puoselėti akademinę laisvę ir nepriklausomybę. Kinzelbachas akademinę laisvę apibrėžia kaip dėstytojų, tyrėjų ir studentų teisę dėstyti, studijuoti, siekti žinių ir vykdyti mokslinius tyrimus be nepagrįsto kišimosi ar apribojimų, kuriuos lemia įstatymai, institucinės taisyklės, visuomenės spaudimas ar politinių organizacijų ar asmenų daromas spaudimas (Kinzelbach et al., 2021). Akademinę laisvę užtikrina, kad mokslininkai galėtų atvirai ir laisvai reikšti savo idėjas ir požiūrį bei pateikti išvadas, taip puoselėdami aplinką, kurioje žinios gali būti skleidžiamos ir kolektyviai arba individualiai tobulinamos be jokių išorinių suvaržymų (Kinzelbach ir kt., 2021. ir EUR-Lex - 32023H01640 - LT - EUR-Lex).

Kaip Europos universitetų aljansas, NEOLAIa gali įvairiais būdais remti akademinę laisvę mokslinių tyrimų srityje - tiek kaip koncepciją, tiek praktiškai. Vienas iš būdų - skatinti atvirą ir įtraukią mokslinių tyrimų aplinką. Tai galima padaryti skatinant ir remiant mobilumą apskritai, įskaitant pradedančiuosius tyrėjus (angl. Early Stage Researchers, ESR). Kitas vertingas požiūris - pabrėžti įtrauktį kaip pagrindinį bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje elementą konferencijose, internetiniuose seminaruose, seminaruose, teikiant bendras paraiškas dotacijoms gauti ir kituose akademinuose ir neakademinuose forumuose. Tai apima aktyvų dalyvavimą pasaulinėse partnerystėse ir tinkluose, atvirų diskusijų ir dialogo skatinimą bei keitimąsi įvairiomis perspektyvomis tarp disciplinų ir institucijų. Erdvių, kuriose girdimi ir gerbiami įvairūs balsai, kūrimas ne tik praturtina mokslinių tyrimų procesą, bet ir stiprina mūsų bendro darbo poveikį bei svarbą, taip pat suteikia daugiau galų atskiriems tyrėjams.

Didelė kliūtis akademeinei laisvei gali būti finansavimo trūkumas tam tikroms mokslinių tyrimų sritims, o tai gali apriboti sėkmingus rezultatyvių projektų rezultatus (Chalise, U., & King, D. R., 2024.). Siekdamas išspręsti šią problemą, Aljansas daugiausia dėmesio skiria visų NEOLAIa universitetų partnerių tyrėjų bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje skatinimui. Tai daroma, pavyzdžiui, dalijantis mokslinių tyrimų infrastruktūra Aljanse (5.2 uždavinys "*NEOLAIa mokslinių tyrimų išteklių ir sinergijos žemėlapis sudarymas*" ir 8 darbo grupė "*Atvirojo mokslo priėmimas ir palaikymas*"). Kiti būdai - naudoti pradinį finansavimą sąžiningam ir objektyviam mokslinių tyrimų mobilumui remti ir kurti veiksmingas skaitmenines priemones, padedančias mokslininkams užmegzti ryšius, dalytis žiniomis ir formuoti stiprias, mokslinių tyrimų komandas. Toks požiūris stiprina mokslinių tyrimų pagrindus ir gerina galimybes užsitikrinti išorinį finansavimą bei suteikia mokslininkams galimybę laisvai ir visapusiškai tyrinėti ir plėtoti savo darbą.

Skatinant akademinę laisvę ir nepriklausomybę taip pat bendradarbiaujama su tokiomis organizacijomis kaip "Scholars at Risk" - organizacija, kuri pasisako už mokslininkų, susiduriančių su grėsmėmis dėl savo akademinės veiklos, apsaugą. Be to, mokydamasis iš institucijų partnerių, pavyzdžiui, Bielefeldo universiteto ir Jaeno universiteto, patirties, susijusios su jų darbu su organizacija "Scholars at Risk" (SAR), Aljansas siekia remti mokslininkus, kuriems gresia pavojus. Šios pastangos apima siekį užtikrinti saugią aplinką mokslininkams, kad jie galėtų tęsti savo darbą, ir skatinti Aljanso akademinę laisvę užtikrinančią politiką.

Mokslinių tyrimų etika

Aukštųjų mokslinių tyrimų etikos standartų laikymasis yra pagrindinis Aljanso principas. Aljansas remia NEOLAIa universitetų įsipareigojimus laikytis tarptautinės etikos politikos vykdant tarptautinį bendradarbiavimą. Tai apima ir užtikrinimą, kad visa mokslinių tyrimų veikla atitiktų etikos gaires dėl žmonių, duomenų apsaugos ir akademinio sąžiningumo (The European Code of Conduct for Research Integrity, 2019.). Puoselėdamas etiškos mokslinių tyrimų praktikos kultūrą, Aljansas laikosi pagrindinio tikslo - apsaugoti tyrimuose dalyvaujančius dalyvius ir išlaikyti visuomenės pasitikėjimą bei mokslinio indėlio patikimumą.

Aljansas puoselėja mokslinių tyrimų etiką, pavyzdžiui, rengdamas ESR seminarus ir ESR mentorystės programą, kuri yra 5.4 užduoties "*Didelio poveikio mokslinių tyrimų NEOLAIa veiksmų projektavimas*" dalis. Šios iniciatyvos atlieka svarbų vaidmenį skatinant ESR laikytis aukštųjų mokslinių tyrimų etikos standartų, įtraukiant internetinius seminarus ir (arba) seminarus ir (arba) kt. seminarus, kuriuose aptariama mokslinių tyrimų etika. Kita veikla, pavyzdžiui, NEOLAIa teminiai ir (arba) dalykiniai tinklai, padeda keisti patirtimi ir įprastais metodais, kuriais atsižvelgiama į mokslinių tyrimų projektų etiką. Be to, 8.1 uždavinio "*NEOLAIa atvirojo mokslo politikos kūrimas ir palaikymas*" veikla gali prisidėti prie aukštųjų mokslinių tyrimų etikos standartų palaikymo didinant mokslinių tyrimų pakartojamumą ir galimybę juos kontroliuoti.

Įvairovė ir įtrauktis

Aljansas daug dėmesio skiria įvairovės ir įtraukties skatinimui mokslinių tyrimų aplinkoje. Įgyvendinant 3 darbo paketą "*Įvairovė ir įtrauktis - dalyvavimo kliūčių įveikimas*", įgyvendinamos konkrečios strategijos šiems klausimams spręsti. Vienas iš svarbiausių tikslų - siekti mažinti lyčių skirtumus STEM srityse, pripažįstant, kad vertinga skatinti vienodą visų lyčių atstovavimą ir galimybes (EUR-Lex - 32023H01640 - LT - EUR-Lex). Be to, Aljansas remia atvykstančius mokslininkus, kad jie galėtų tobulinti įgūdžius vietinėmis kalbomis ir kultūromis, o tai palengvina 7 darbo paketas "*Daugiakalbio ir tarpkultūrinio Europos universiteto kūrimas*". Šiomis iniciatyvomis siekiama sukurti įtraukią akademinę bendruomenę, kurioje būtų vertinamos įvairios perspektyvos ir patirtys.

Žalioji ir skaitmeninė Europa

Aljansas siekia prisidėti prie ekologiškesnės ir skaitmeninės Europos vizijos, dalydamasis gerąja patirtimi tvaraus tarptautiškumo, mokslinių tyrimų ir atvirojo mokslo srityse, kaip nurodyta 8 darbo pakete "*Atvirojo mokslo priėmimas ir palaikymas*" ("*Europos horizontas*", 2021 m. ir EUR-Lex - 32023H01640 - LT - EUR-Lex). Iniciatyvos apima ekologiškai tvarios mokslinių tyrimų praktikos skatinimą, skaitmeninių technologijų integravimą siekiant pagerinti bendradarbiavimą ir užtikrinimą, kad mokslinių tyrimų veiklos metu sukurti duomenys būtų prieinami ir jais galėtų naudotis kiti. Šios pastangos atitinka platesnius Europos tikslus skatinti tvarumą ir skaitmenines inovacijas visuose sektoriuose (Europos Komisijos skaitmeninė strategija, 2022 m.).

Akademinei karjera

Labai svarbus bendradarbiavimo mokslinių tyrimų aplinkos kūrimo aspektas yra patikima parama jaunųjų mokslininkų karjeros plėtrai. Ši parama teikiama akademinėje bendruomenėje ir už jos ribų, pripažįstant, kad mokslininkai gali siekti įvairių karjeros krypčių. Siekdama paremti šias pastangas, NEOLAIa, vykdydama 5.3 uždavinį "Sukurti NEOLAIa ekspertų paramos grupes", sukūrė NEOLAIa tyrėjų žmogiškųjų išteklių strategiją (*The NEOLAIa Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) Team*). Yra šeši NEOLAIa universitetai, kurie yra gavę arba siekia gauti Europos Komisijos HRS4R akreditaciją. Šios grupės tikslas - tapti žinių mainų tarp jau akredituotų ir akreditacijos procesą vykdančių subjektų pagrindu, kartu skatinant dar neakredituotus subjektus pradėti darbą. Akreditacija atspindi įsipareigojimą gerinti tyrėjų darbo sąlygas ir karjeros galimybes, suderintas su Europos tyrėjų chartija ir įdarbinimo elgesio kodeksu. HRS4R akreditacija taip pat stiprina institucijų patrauklumą geriausiems tyrėjams visame pasaulyje, pabrėždama jų atsidavimą žmogiškųjų išteklių praktikos meistriškumui.

Be to, Aljansas siūlo įvairius išteklius ir programas, skirtas karjeros augimui skatinti pagal 5.4 užduotį "Didelio poveikio mokslinių tyrimų NEOLAIa veiksmų projektavimas". Šios iniciatyvos apima mentorystę, mokymus ir profesinio tobulėjimo galimybes ESR, užtikrinant, kad jie gautų rekomendacijas, kurių jiems reikia profesiniams tikslams pasiekti.

Mobilumas ir akademiniai mainai

Judumo ir akademinių mainų palengvinimas yra labai svarbus skatinant bendradarbiavimą ir keitimąsi idėjomis. Aljansas remia fizinio ir virtualaus judumo galimybes (žr. "ES žaliasis kursas"), apimančias ilgalaikius ir trumpalaikius mainus, kaip išsamiai aprašyta 4 darbo pakete. Į 4.7 uždavinį "NEOLAIa mobilumo programų, skirtų bendriems moksliniams tyrimams, rėmimas ir palaikymas" įtraukta mokslinių tyrimų stažuotčių programa ir administracinė parama mokslinių tyrimų mobilumui pagal 5.4 uždavinio mentorystės programą. Sudarydamas sąlygas tyrėjams dirbti skirtingose institucijose ir šalyse, Aljansas didina savo bendruomenės patirties ir perspektyvų įvairovę, užtikrindamas ir skatindamas turtingesnę akademinę aplinką.

Mobilumo tikslai apima ne tik akademinį personalą, bet ir pagalbinį mokslinių tyrimų personalą. Vykdydamas 5.3 uždavinį "Sukurti NEOLAIa ekspertų paramos grupes", Aljansas siekia sudaryti palankesnes sąlygas mokslinių tyrimų pagalbiniam personalui naudotis mobilumo galimybėmis universitetuose, kurie yra Aljanso nariai, kad jie galėtų tobulinti savo įgūdžius, žinias, užmegzti ryšius ir kelti profesinę kvalifikaciją. Per mainus ir mokymo programas darbuotojai gali perimti geriausią praktiką, įgyti naujų kompetencijų ir prisidėti prie paramos moksliniams tyrimams paslaugų standartizavimo Aljanse. Ši iniciatyva naudinga tiek atskiriems asmenims, tiek gerina bendrą mokslinių tyrimų paramos veiksmingumą ir kokybę visose institucijose.

Atviras mokslas

Svarbiausias Aljanso tikslas - didinti mokslinių tyrimų rezultatų prieinamumą. Tikslas - pasiekti, kad, palyginti su dabartiniu lygiu, gerokai padidėtų atviros prieigos publikacijų dalis, kaip matyti iš Web of Science duomenų bazės (žr. GA 1.2.2, Techninis aprašymas (B dalis), 1.2.2 NEOLAIa tikslai). Šia iniciatyva

siekiama skatinti laisvą keitimąsi žiniomis, sudarant sąlygas viso pasaulio mokslininkams be finansinių ar teisinių kliūčių gauti prieigą prie esamų darbų ir jais remtis. Plėsdamas atvirąją prieigą, aljansas siekia skatinti glaudesnį bendradarbiavimą, inovacijas ir skaidrumą pasaulio akademinėje bendruomenėje (Arza ir Fressoli, 2018). 8.1 uždavinys "Sukurti ir palaikyti NEOLAIa atvirojo mokslo politiką" konkrečiai skirtas atvirojo mokslo klausimui, o NEOLAIa atvirojo mokslo politikos kūrimas yra pagrindinė šio uždavinio sudedamoji dalis.

NEOLAIa darbas, susijęs su atviruoju mokslu, glaudžiai dera su ES politika (Europos Komisija: Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, 2022 m.), kurioje pabrėžiamas įtraukimas, skaitmeninė transformacija ir regioninis dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ir inovacijose. NEOLAIa, kaip jaunų Europos universitetų aljansas, propaguoja tokias vertybes kaip atvirumas, tarpdiscipliniškumas ir poveikis visuomenei, kurios yra pagrindiniai principai, taip pat įtvirtinti ES atvirojo mokslo vizijoje (Europos Komisija: Europos mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga, 2023 m.). Abiejose sistemose pasisakoma už tradicinių mokslinių tyrimų paradigmos transformaciją, pirmenybę teikiant skaidrumui, bendradarbiavimui ir prieinamumui. ES skatinama tokia praktika kaip atvirosios prieigos leidyba, piliečių mokslas ir FAIR principai (Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable) papildo NEOLAIa siekį kurti skaitmenines ir socialiai aktyvias mokslinių tyrimų ekosistemas, ypač nepakankamai aptarnaujamuose ir nemetropoliniuose regionuose.

Be to, atvirojo mokslo gebėjimų stiprinimo tikslai, pavyzdžiui, įgūdžių ugdymas, mokslinių tyrimų vertinimo reformavimas įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip CoARA ir infrastruktūros, tokios kaip Europos atvirojo mokslo debesis (EOSC), užtikrinimas, tiesiogiai remia NEOLAIa misiją įgalinti naujos kartos tyrėjų ir skatinti tvary, teisingą akademinę aplinką visoje Europoje. Integruodama atvirojo mokslo principus, NEOLAIa gali dar labiau sustiprinti savo įsipareigojimą demokratizuoti žinių kūrimą ir užtikrinti, kad moksliniai tyrimai būtų naudingi ne tik akademinei bendruomenei, bet ir vietos bendruomenėms, politikos formuotojams ir platesnei Europos visuomenei.

Regioninė svarba

Norint užtikrinti, kad Aljanso moksliniai tyrimai atitiktų realius iššūkius, labai svarbu bendradarbiauti su regioninėmis suinteresuotosiomis šalimis, pavyzdžiui, pramonės įmonėmis, didesnėmis regioninio profilio bendrovėmis, MVĮ, vietos ir regionų valdžios institucijomis, NVO, piliečių bendruomenėmis. Aktyviai įtraukdamas šias suinteresuotąsias šalis į mokslinių tyrimų procesą, kaip tai daroma 5.5 užduotyje "NEOLAIa Living Lab" programos pradžia, Aljansas gali nustatyti konkrečias problemas, su kuriomis susiduria vietos bendruomenės ir pramonės šakos. Tuomet NEOLAIa tyrėjai gali pritaikyti savo darbą taip, kad būtų kuriami sprendimai, tiesiogiai naudingi šiems regionams. Toks požiūris ne tik didina praktinį mokslinių tyrimų poveikį, bet ir stiprina akademinės bendruomenės ir platesnės visuomenės ryšius.

4. Rezultatai

Vienas iš svarbiausių aljanso tikslų - skatinti naują bendradarbiavimą tiek akademinėje bendruomenėje, tiek tarp akademinės bendruomenės ir regioninių suinteresuotųjų subjektų. Esminis žingsnis siekiant šio

tikslo - lokalizuoti arba sukurti priemones, kurios leistų lengvai nustatyti potencialius bendradarbiavimo partnerius. Svarbiausias vaidmuo šiame procese tenka mokslinių tyrimų veiklos ir mokslinių tyrimų infrastruktūros žemėlapių sudarymui. Be to, atskirų tyrėjų, jų kompetencijos sričių ir mokslinių interesų žemėlapių sudarymas palengvins naujų partnerystių užmezgimą. Ši užduotis šiuo metu vykdoma pagal 8 darbo paketą "Atvirojo mokslo priėmimas ir palaikymas", kuriant NEOLAIa atvirųjų mokslinių tyrimų centrą. Tikimasi, kad šios pastangos tęsis ir po projekto pabaigos 2027 m.

Aljansas rengia nemažai konferencijų ir seminarų, kuriems vadovauja NEOLAIa, įskaitant dvyliką internetinių seminarų, specialiai skirtų pradedantiems tyrėjams. Šie renginiai suteiks platformas, kuriose tyrėjai galės pristatyti savo darbus, dalyvauti mokslinėse diskusijose ir plėsti savo profesinius tinklus. Organizuodamas tokias konferencijas ir seminarus, Aljansas remia mokslinių tyrimų rezultatų sklaidą, skatina akademinį dialogą ir prisideda prie įvairių karjeros etapų tyrėjų profesinio tobulėjimo.

Siekdamas skatinti bendradarbiavimą ir profesinį augimą, NEOLAIa aljansas įgyvendina iniciatyvas, kuriomis siekiama didinti tyrėjų vidinį mobilumą. Tai apima dviejų mentorystės programų sukūrimą, kuriose dalyvauja bent po du ESR iš kiekvieno universiteto. Šios programos suteikia galimybę tyrėjams dirbti ir studijuoti skirtingose Aljanso institucijose, taip palengvinant tarpkultūrinę patirtį, tobulinant mokslinių tyrimų įgūdžius ir puoselėjant ilgalaikius bendradarbiavimo ryšius. Remdamas judumą, Aljansas siekia sukurti darnią ir dinamišką savo narių universitetų mokslinių tyrimų bendruomenę. Tai apima metines mobilumo galimybes, kurias bendrai finansuoja institucijos narės. Kalbant plačiau, tikimasi, kad universitetai nariai teiks bendrą finansavimą, skatinantį glaudesnį mokslininkų bendradarbiavimą, įskaitant paramą NEOLAIa vidiniam mobilumui.

GA keli pagrindiniai veiklos rodikliai (toliau - KPI) yra susiję su 5 darbo paketu, o bendrų mokslinių tyrimų projektų ir grupių įgyvendinimo srityje galima išskirti šiuos devynis rodiklius:

1. Strateginė integracija ir institucinis įsipareigojimas

- **Tikslas:** NEOLAIa mokslinių tyrimų sistemos integravimas į kiekvieno universiteto partnerio strateginius dokumentus.
- **Uždavinys:** Užtikrinti, kad kiekvienas partneris iki 2026 m. parengtų bent vieną strateginį dokumentą, į kurį būtų įtrauktas įsipareigojimas laikytis NEOLAIa mokslinių tyrimų sistemos.

NRF integravimas į universitetų partnerių strateginius dokumentus atspindi bendrą įsipareigojimą plėtoti Aljanso viziją dėl bendrų mokslinių tyrimų ir inovacijų. Pagal šį KPI reikalaujama, kad kiekviena institucija narė į savo pačios nustatytą strateginį dokumentą įtrauktų bent vieną aiškią nuorodą į NRF. Kiekvienas universitetas gali laisvai apibrėžti, kas yra strateginis dokumentas jo instituciniame kontekste, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų strategija, plėtros planas ar internacionalizacijos politika, užtikrindamas, kad nuoroda atitiktų jo vidaus valdymo ir strateginio planavimo procesus. Toks požiūris išlaiko institucijų autonomiją ir kartu skatina kolektyvinį suderinimą su NRF.

2. Pradinio finansavimo iniciatyvos

- **Tikslas:** Skatinti bendrus mokslinius tyrimus per pradinio finansavimo projektus, kurie daro teigiamą poveikį NEOLAIa bendradarbiavimui mokslinių tyrimų srityje.
- **Tikslas:** 2024-2027 m. inicijuoti ne mažiau kaip penkis pradinio finansavimo projektus kiekvienam partneriui.

NEOLAIa universitetų aljansui priklausantys universitetai yra įsipareigoję teikti pradinį finansavimą, kad paremtų bendrus mokslinius tyrimus tarp kitų aljansui priklausančių institucijų. Šis įsipareigojimas apima ne mažiau kaip 45 pradinio finansavimo projektų sukūrimą visame aljanse, kiekvienam universitetui nariui bendrai finansuojant ne mažiau kaip penkis projektus (žr. GA). Šiomis nedidelės apimties bendradarbiavimo iniciatyvomis siekiama skatinti inovacijas, partnerystę ir suteikti pagrindą ateityje gauti didesnes išorės dotacijas, taip stiprinant tarpdisciplininį bendradarbiavimą ir bendrą Aljanso mokslinių tyrimų pajėgumą. Pradinis finansavimas taip pat yra priemonė, skatinanti įvairiais būdais dalytis mokslinių tyrimų ištekliais, sudaranti sąlygas užmegzti ryšius tarp įvairių Aljanso narių mokslininkų.

3. Bendri mokslinių tyrimų ištekliai

- **Tikslas:** Palengvinti NEOLAIa partnerių dalijimąsi mokslinių tyrimų ištekliais, siekiant sustiprinti bendradarbiavimo pajėgumus.
- **Tikslinė užduotis:** Iki 2027 m. pasiekti, kad partneriai dalintųsi bent dešimčia mokslinių tyrimų išteklių.

Aljansas siekia sustiprinti bendrus mokslinius tyrimus, dalydamasis dešimčia pagrindinių mokslinių tyrimų išteklių tarp savo narių universitetų. Šie ištekliai galėtų apimti specializuotas patalpas, pažangiausią ar brangią įrangą, patentuotus duomenų rinkinius arba konkrečias kompetencijos sritis. Pavyzdžiui, sudarant palankesnes sąlygas doktorantams ir jauniems mokslininkams apsilankyti institucijose partnerėse, jie gali naudotis unikaliais mokslinių tyrimų ištekliais arba mentorystė, kurių nėra jų gimtuosiuose universitetuose. Tokie mainai ne tik optimizuoja tyrimų išteklių naudojimą, bet ir skatina bendradarbiavimo ir dalijimosi žiniomis kultūrą Aljanse. Mokslinių tyrimų ir infrastruktūros žemėlapis sudarymas, kuris yra 5.2 užduoties *NEOLAIa mokslinių tyrimų išteklių ir sinergijos žemėlapis sudarymo dalis*, yra esminis veiksnys, kad NEOLAIa galėtų dalytis mokslinių tyrimų šaltiniais.

4. Mokslinių tyrimų sinergija ir naujas bendradarbiavimas

- **Tikslas:** Pasinaudoti mokslinių tyrimų sinergijos žemėlapiu siekiant nustatyti ir užmegzti naują partnerių bendradarbiavimą.
- **Tikslinė užduotis:** 1: Iki 2027 m. sukurti bent dešimt naujų bendradarbiavimo ryšių, pagrįstų mokslinių tyrimų sinergijos žemėlapiu.

Dešimties naujų NEOLAIa universitetų bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje sukūrimas pabrėžia Aljanso įsipareigojimą puoselėti dinamišką ir paveikią partnerystę. Jau užmegzti keli nauji bendradarbiavimo ryšiai tarp universitetų narių, o tai rodo šio požiūrio tvirtumą. Šių pastangų pagrindas - 4.7 uždavinysje "Remti ir palaikyti NEOLAIa judumo programas, skirtas bendriems moksliniams tyrimams, sudarant sąlygas mokslininkams keistis žiniomis ir įgyti įvairios patirties stažuojantis įvairiose institucijose narėse" nurodytas dėmesys judumui. Šis judumas, remiamas 5.2 uždavinysje "NEOLAIa mokslinių tyrimų išteklių ir sinergijos nustatymas" numatyto išsamaus mokslinių tyrimų veiklos ir infrastruktūros žemėlapiu, užtikrina, kad būtų veiksmingai dalijamasi ištekliais ir patirtimi, skatinama sinergija ir mažinamas dubliavimas. Be to, paramos moksliniams tyrimams iniciatyvos, numatytos 5.3 uždavinysje "NEOLAIa ekspertų paramos grupių kūrimas" ir 5.4 uždavinysje "Didelio poveikio NEOLAIa mokslinių tyrimų veiksmų kūrimas", kurios apima karjeros plėtrą, mentorystę ir specialiai ESR pritaikytas galimybes, dar labiau įgalina asmenis klestėti bendruose projektuose. Svarbi užduotis bus motyvuoti atskirus tyrėjus visuose NEOLAIa priklausančiuose universitetuose aktyviai prisidėti prie šių bendrų pastangų.

5. Bendro finansavimo paraiškos

- **Tikslas:** Skatinti teikti bendras paraiškas mokslinių tyrimų finansavimui gauti, kad būtų remiami bendri projektai.
- **Target:** Iki 2027 m. pateikti ne mažiau kaip dešimt bendro finansavimo paraiškų.

Aljansas siekia iki 2027 m. pateikti ne mažiau kaip dešimt bendro finansavimo paraiškų, taip stiprinant institucinius ryšius ir skatinant tarpdisciplininius mokslinius tyrimus, kuriais sprendžiami regioniniai ir europiniai uždaviniai.

Siekdama šio tikslo, NEOLAIa taiko kelias strategijas. Vienas iš pagrindinių metodų - mokslinių tyrimų sinergijos ir infrastruktūros tarp institucijų partnerių žemėlapių sudarymas (5.2 uždavinys "NEOLAIa mokslinių tyrimų išteklių ir sinergijos žemėlapiu sudarymas"), kuris padeda nustatyti sutampančius interesus ir papildomą kompetenciją. Toks žemėlapiu sudarymas leidžia suformuoti tvirtus konsorciumus, galinčius rengti konkurencingas finansavimo paraiškas. Be to, aljansas įsteigė ekspertų paramos grupes (5.3 uždavinys, NEOLAIa ekspertų paramos grupių sukūrimas), kad mokslininkams būtų teikiama labiau suderinta ir pagrįsta administracinė parama. Šios grupės atlieka lemiamą vaidmenį gerinant bendrų paraiškų kokybę ir sėkmės rodiklį.

Be to, NEOLAIa organizuoja praktinius seminarus ir seminarus, kuriuose dalijamasi gerąja patirtimi, aptariamos finansavimo galimybės ir bendrai rengiamos paraiškos. Šie renginiai skatina tyrėjų ir administracijos darbuotojų bendradarbiavimo ir nuolatinio mokymosi kultūrą. Aljansas taip pat naudoja savo "gyvųjų laboratorijų" centrą (5.5 uždavinys "NEOLAIa "gyvųjų laboratorijų" programos pradžia"), siekdamas įtraukti regioninius suinteresuotuosius subjektus į bendrą mokslinių tyrimų darbotvarkės kūrimą, taip didindamas finansavimo paraiškų aktualumą ir poveikį.

6. HRS4R apdovanojimų įgyvendinimas

- **Tikslas:** Skatinti NEOLAIa partnerių žmogiškųjų išteklių strategijos tyrėjams (HRS4R) priėmimą.
- **Tikslinė priemonė:** Užtikrinti, kad iki 2027 m. bent šeši NEOLAIa partneriai turėtų HRS4R apdovanojimą arba jį gautų.

Tikslas skatinti NEOLAIa partnerius priimti HRS4R pabrėžia Aljanso įsipareigojimą puoselėti palankią, skaidrią ir aukštos kokybės mokslinių tyrimų aplinką, atitinkančią Europos mokslininkų chartijos ir Mokslininkų įdarbinimo elgesio kodekso principus. Šiam pagrindiniam rodikliui pasiekti pagal 5.3 užduotį "NEOLAIa ekspertų paramos grupių kūrimas" buvo įsteigta HRS4R paramos grupė. Šia iniciatyva universitetai nariai skatinami įsitraukti į nuolatinį institucinio savęs vertinimo ir tobulinimo procesą tyrėjų įdarbinimo, karjeros plėtos, darbo sąlygų ir etikos standartų srityse. Susijęs tikslas nustato aiškų orientyrą: iki 2027 m. bent šeši NEOLAIa universitetai partneriai turėtų turėti HRS4R apdovanojimą arba būti oficialiai įsitraukę į jo gavimo procesą. Kiekviena institucija yra atsakinga už tinkamo termino ir procedūrinių žingsnių nustatymą siekiant gauti apdovanojimą, atsižvelgiant į nacionalinį kontekstą ir vidinius prioritetus. Toks lankstus, tačiau į tikslą orientuotas požiūris užtikrina ir pagarbą institucijų autonomijai, ir suderinamumą su bendrais Europos mokslinių tyrimų kompetencijos ir žmogiškųjų išteklių plėtos standartais.

7. Pagalbinio mokslinių tyrimų personalo mobilumas

- **Tikslas:** Tobulinti mokslinių tyrimų pagalbinio personalo įgūdžius ir patirtį pasitelkiant mobilumo programas.
- **Tikslas:** Sudaryti sąlygas bent 60 mokslinių tyrimų pagalbinio personalo mobilumo programų 2024-2027 m.

Tikslas stiprinti mokslinių tyrimų pagalbinio personalo įgūdžius ir patirtį pasitelkiant mobilumo programas, kuris yra 5.3 uždavinio "Sukurti NEOLAIa eksporto paramos grupes" dalis, atspindi NEOLAIa įsipareigojimą stiprinti institucinius gebėjimus ir skatinti profesinį augimą visame Aljanse. Šios programos skirtos suteikti mokslinių tyrimų pagalbiniam personalui galimybę įgyti naujų įžvalgų, keistis gerąja patirtimi ir pagilinti supratimą apie įvairias mokslinių tyrimų ir administracines sistemas visoje Europoje.

Pagrindinis šios iniciatyvos komponentas - tvirtų administracinio personalo tinklų kūrimas ir plėtojimas, kurie yra labai svarbūs tvariam bendradarbiavimui, dalijimuisi žiniomis ir ilgalaikiai bendrų iniciatyvų sėkmei. Tikslas - 2024-2027 m. sudaryti palankesnes sąlygas bent 60 mokslinių tyrimų pagalbinio personalo mobilumo atvejų - yra apčiuopiamas pažangos kriterijus.

Remdama šiuos mainus ir puoselėdama tarpinstitucinius darbuotojų tinklus, NEOLAIa prisideda prie kvalifikuotos, susietos ir atsparios mokslinių tyrimų pagalbinių darbuotojų bendruomenės kūrimo. Tai, savo ruožtu, palengvina sklandesnį tyrėjų bendradarbiavimą, dėl to didėja mokslinių tyrimų bendradarbiavimas, daugėja paraiškų moksliniams tyrimams finansuoti ir bendrų publikacijų visame Aljanse.

8. Parama pradedantiems tyrėjams (angl. Early-Stage Researcher (ESR) Support)

- **Tikslas:** Užtikrinti didesnę paramą NEOLAIa pradedantiems tyrėjams per seminarus ir mentorystės programas.
- **Tiksliniai rodikliai:**
 - Iki 2027 m. surengti ne mažiau kaip 12 internetinių NEOLAIa ESR seminarų.
 - Sukurti bent dvi NEOLAIa mentorystės programas.
 - Užtikrinti, kad mentorystės programoje dalyvautų bent po du ESR mokslininkus iš kiekvieno universiteto.

Tikslas teikti didesnę paramą NEOLAIa ESR per seminarus ir mentorystės programas - tai strateginės pastangos ugdyti naująją Aljanso akademinių talentų kartą. Pripažindamas lemiamą vaidmenį, kurį ESR atlieka skatinant inovatyvius mokslinius tyrimus, NEOLAIa siekia sukurti palankią ir įtraukią aplinką, kurioje jauni mokslininkai galėtų klestėti, profesiskai tobulėti ir kurti prasmingus akademinius tinklus įvairiose institucijose.

ESR seminarai taps keitimosi žiniomis, įgūdžių tobulinimo ir tarpdisciplininio dialogo platformomis, kuriose ESR galės pristatyti savo darbus, gauti grįžtamąjį ryšį ir bendrauti su kolegomis bei vyresniaisiais tyrėjais iš kitų NEOLAIa institucijų. Antra, bus sukurtos bent dvi NEOLAIa mentorystės programos, pritaikytos prie skirtinguose akademinio kelio etapuose esančių ESR poreikių. Šiomis programomis siekiama skatinti struktūruotus, tarpinstitucinius ESR ir patyrusių mokslininkų konsultavimo santykius, skatinant karjeros plėtrą, tarptautinį bendradarbiavimą ir asmeninį augimą.

Siekiant užtikrinti platų ir įtraukų dalyvavimą, NEOLAIa ESR mentorystės programoje siekiama įtraukti bent 18 ESR iš institucijų partnerių. Nors kiekviena institucija, remdamasi savo vidaus procesais ir strateginiais prioritetais, gali lanksčiai nustatyti ir atrinkti dalyvius, bendras tikslas užtikrina subalansuotą ir reprezentatyvų dalyvavimą visame Aljanse. Bendrai šios iniciatyvos skirtos ne tik remti atskirus tyrėjus, bet ir kurti stiprią, tarpusavyje susijusią naujų mokslininkų bendruomenę, įsipareigojusią NEOLAIa vertybėms ir misijai.

9. Regioninis suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimas per "Living Lab Hub"

- **Tikslas:** Skatinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje su NEOLAIa regionų suinteresuotosiomis šalimis per "Living Lab Hub".
- **Tikslas:** iki 2027 m. inicijuoti ne mažiau kaip dešimt NEOLAIa partnerių ir regioninių suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo projektų.

Tikslas skatinti mokslinių tyrimų bendradarbiavimą su NEOLAIa regionų suinteresuotosiomis šalimis per "gyvųjų laboratorijų" centrą (5.5 uždavinys, *"NEOLAIa gyvųjų laboratorijų" programos pradžia*) pabrėžia

Aljanso įsipareigojimą vykdyti socialiai angažuotus, regionuose įsišaknijusius ir į poveikį orientuotus mokslinius tyrimus. Gyvosios laboratorijos centras yra dinamiška bendros kūrybos platforma, suburianti NEOLAIa universitetus partnerius ir vietos suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, savivaldybes, viešąsias įstaigas, pilietinės visuomenės organizacijas ir įmones, kad jie kartu nustatytų regionines problemas ir kurtų novatoriškus, moksliniais tyrimais pagrįstus sprendimus. Šis metodas skatina akademiinių žinių ir realios patirties integravimą, taip didinant universitetinių mokslinių tyrimų aktualumą ir visuomeninę vertę.

Šis tikslas yra apčiuopiamas žingsnis siekiant universitetus labiau įtraukti į juos supančias ekosistemas. Priklausomai nuo vietos sąlygų ir dalyvaujančių šalių poreikių, šis bendradarbiavimas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, taikomųjų mokslinių tyrimų projektai, bandomosios iniciatyvos, žinių perdavimo veikla arba inovacijų partnerystė. Svarbu tai, kad šiame modelyje pripažįstama ir gerbiama kiekvieno regiono įvairovė, todėl atskiri universitetai gali apibrėžti ir struktūrizuoti bendradarbiavimą pagal savo strateginius tikslus ir suinteresuotųjų šalių santykius.

Pasitelkdama "Gyvosios laboratorijos" centrą kaip tarpdisciplininių mainų pagalbininką, NEOLAIa ne tik didina savo mokslinių tyrimų veiklos poveikį, bet ir stiprina savo narių universitetų, aktyviai prisidedančių prie regioninės plėtros, vaidmenį. Tikimasi, kad užmegztas bendradarbiavimas padės užmegzti ilgalaikę partnerystę, skatins pasitikėjimą ir ugdys bendrą akademinės bendruomenės ir visuomenės tikslo suvokimą.

Ataskaitos

Siekdamas padėti stebėti pažangą, padarytą įgyvendinant su 5 darbo paketu susijusius pagrindinius rodiklius, kiekvienas NEOLAIa priklausantis universitetas turėtų kasmet pateikti atnaujintą informaciją, kurioje būtų nurodyti visi svarbūs pokyčiai, susiję su devyniais pagrindiniais rodikliais. Ataskaitų teikimo procesas turėtų išlikti koncentruotas ir reikalauti tik glaustų santraukų, paremtų 5 darbo paketo pateiktais šablonais, apie pagrindinę veiklą ir bet kokius turimus skaičius ar pavyzdžius. Universitetai raginami teikti ataskaitas tik apie tuos KPI, pagal kuriuos per ketvirtį buvo padaryta pažanga. Atnaujinimai turėtų būti pateikiami 5 darbo paketo koordinavimo grupei iki kito mėnesio pabaigos po kiekvieno ketvirčio. Šis supaprastintas metodas užtikrina reguliary suderinimą ir bendrą informuotumą visame Aljanse, kartu sumažinant administracinio darbo krūvį. Siekiama, kad ataskaitų teikimas būtų kuo mažiau įkylus ir skirtas tik tam, kad Aljansas prireikus galėtų pateikti ataskaitą Europos Komisijai, pavyzdžiui, atliekant auditą.

Nuorodos

Arza, V. ir Fressoli, M. (2018) "Systematizing benefits of open science practices", IOS Press, 37(4), p. 463-474. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3233/isu-170861>.

Chalise, U., & King, D. R. (2024). Akademinės laisvės kainos suvokimas. *American Journal of Physiology-Heart and Circulatory Physiology*, 326(1), H1-H301. <https://doi.org/10.1152/ajpheart.00645.2023>.

Europos Komisijos skaitmeninė strategija (2022 m.). Prieiga per internetą:
https://commission.europa.eu/publications/european-commission-digital-strategy_en.

Europos Komisija: Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas. (2022). *Programos "Europos horizontas" sklaidos ir naudojimo strategija : integruotos sklaidos ir naudojimo ekosistemos link*. Europos Sąjungos leidinių biuras. <https://data.europa.eu/doi/10.2777/650016>.

Europos Komisija: Europos mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga, *Communication, dissemination & exploitation what is the difference and why they all matter*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2848/289075>.

Europos horizontas (2021 m.). Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/93de16a0-821d-11eb-9ac9-01aa75ed71a1>.

Kinzelbach, K., Saliba, I. ir Spannagel, J. (2021) "Global data on the freedom indispensable for scientific research: towards a reconciliation of academic reputation and academic freedom", Routledge, 26(10), p. 1723-1740. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1080/13642987.2021.1998000>.

Europos mokslinių tyrimų sąžiningumo elgesio kodeksas (2019). Prieiga per internetą:
<https://allea.org/code-of-conduct/>.